6

Verlooren Schildwacht
Y in L. Bl.

J
90
b 2684
13

6 J 90

Nr. 9680.

DE VERLOOREN

SCHILDWACHT.

NED. LETT.

Dupl.

KLUCHTSPEL.

De min is kloek, en lacht
Om Argus oogen zelf, als hy op Io wacht.

YVER
In liefd bloejende.

T'AMSTERDAM.

By ALBERT MAGNUS, op den Nieuwendyk,
in den Atlas, by den Dam. 1686.
Met Privilegie.

Copye van de Privilegie.

DE Staten van Hollandt ende Weſtvrieſlandt doen te weten. Alſo Ons vertoont is by de tegenwoodige Regenten van de Schouwburgh tot Amſterdam. Dat ſy Supplianten ſedert eenige Jaren herwaerts met hunne goede vrinden hadden gemaeckt en ten Toonele gevoert verſcheiden Wercken, ſoo van Treurſpelen, Blyſpelen als Kluchten, welcke ſy lieden nu geerne met den druck gemeen wilden maecken, doch gemerkt dat deſe wercken door het nadrucken van anderen, veel van haer luyſter, ſoo in Tael als Spelkonſt ſouden komen te verlieſen, ende alſoo ſy Supplianten hen berooft ſouden ſien van hun byſonder ooghwit om de Nederduytſche Tael en de Dichtkonſt voort te ſetten ſoo vonden ſy hen genootſaekt, om daer inne te voorſien, ende hen te keeren tot Ons, onderdanigh verſoeckende, dat Wy omme redenen voorſz. de Supplianten geliefden te verlenen Octroy ofte Privilegie, omme alle hunne wercken reets gemaeckt ende noch in 't licht te brengen, den tyt van vyftien Jaren alleen te mogen drucken en verkopen of doen drucken en verkopen, met verbot van alle anderen op ſeeckere hooge peene daar toe by Ons te ſtellen ende voorts in communi forma. Soo is 't dat Wy de Zake en 't verſoek voorſz. overgemerkt hebbende, ende genegen weſende ter bede van de Supplianten, uyt Onſe rechte wetenſchap, Souveraine magt ende authoriteyt deſelve ſupplianten geconſenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, conſenteren, accorderen ende octroyeren mitsdeſen, dat ſy geduurende den tyt van vyftien eerſt achter een volgende Jaren de voorſz. werken die reeds gedrukt zyn, ende die van tyt tot tyt door haer gemaekt ende in 't ligt gebragt ſullen werden, binnen den voorſz. Onſen Lande alleen ſullen mogen drukken, doen drukken, uytgeven en verkopen. Verbiedende daarom allen ende eenen ygelyken de ſelve werken naar te drukken ofte elders naer gedrukt binnen den ſelve Onſe Lande te brengen, uyt te geven ofte te verkopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte ofte verkogte exemplaren, ende een boete van drie hondert guldens daer en boven te verbeuren, te appliceren een derde part voor den Officier die de calange doen ſal, een derde-part voor den Armen der Plaetſe daer het caſus voorvallen ſal, ende het reſterende derde-part voor den Supplianten. Alles in dien verſtaande, dat wy de Supplianten met deſen Onſen Octroye alleen willende gratificeeren tot verhoedinge van hare ſchade door het nadrukken van de voorſz. werken, daar door in geenige deelen verſtaen, den inhoude van dien te Authoriſeren ofte te advoueren, ende veel min de ſelve onder Onſe protectie ende beſcherminge, eenig meerder credit aenſien ofte reputatie te geven, nemaer de Supplianten in cas daar in yets onbehoorlykx ſoude mogen influeren, alle het ſelve tot haren laſte ſullen gehouden weſen te verantwoorden; tot dien eynde wel expreſſelyk begerende, dat by aldien ſy deſen Onſen Octroye voor de ſelve Werken ſullen willen ſtellen, daer van geene geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie ſullen mogen maken, nemaer gehouden ſullen weſen het ſelve Octroy in 't geheel ende ſonder eenige Omiſſie daer voor te drukken ofte te doen drukken, ende dat ſy gehouden ſullen zyn een exemplaer van alle de voorſz. werken, gebonden ende wel geconditioneert te brengen in de Bibliotheecq van Onſe Univerſiteyt tot Leyden, ende daer van behoorlyk te doen blyken. Alles op peene van het effect van dien te verlieſen. Ende ten eynde de Supplianten deſen Onſen conſente Octroye mogen genieten als naer behooren: Laſten wy allen ende eenen ygelyken die 't aengaen mach, dat ſy de Supplianten van den inhoude van deſen doen, laten en gedogen, ruſtelyk en volkomentlyk genieten en ceſſerende alle beletten ter contrarie. Gedaen in den Hage onder Onſen groten Zegele hier aen doen hangen den XIX Septembr. in 't Jaer onſes Heeren en Zaligmakers duyſent ſes hondert vier en tachtig.

G. FAGEL.

Ter Ordonnantie van de Staten
SIMON van BEAUMONT

De tegenwoordige REGENTEN van de SCHOUWBURGH, hebben het Recht van de bovenſtaande Privilegie, aangaande dit Kluchtſpel, vergunt aen ALBERT MAGNUS Boekverkoper tot Amſterdam.

In Amſterdam den 20 Maart 1686.

VERTOONERS.

LODEWYK.
IZABEL, *zuſter van Lodewyk.*
JAN, *knecht van Lodewyk.*
LEANDER, *Student.*
PEDAGOOG.

Het Tooneel is een hofſtee, waar ontrent 4 a 5 huyzen ſtaan; by de deur een ſintinel huysje, in 't zelve houd Jan Schildwacht.

DE VERLOOREN SCHILDWACHT.

KLUCHTSPEL.

EERSTE TOONEEL.

IZABEL, JAN.

IZABEL, *voor de deur.*

HElaas! het is vergeefs.

JAN, *uit het ſintinel huisje met een helbaard ſpringende.*

Hou Juffrouw! hou! blyf ſtaan.
Hoe, weet je nou niet meer hoe ver jy maar moogt gaan ?

IZABEL.

Maar laat my doch...

JAN.

Neen, neen; jy zult my niet bepraaten;
Ik weet myn laſt, jou broêr, zou my... het zal niet baaten
Wat jy ook zegt.

IZABEL.

Denk niet, dat ik myn broeders laſt
Wil overtreeden, neen; daar is te veel aan vaſt.
'k Gehoorzaam zyn bevel.

JAN.

Maar mag ik wel iets vraagen ?

IZABEL.

Ja. waarom niet ?

JAN.
Valt jou niet yſlik zwaar te draagen,
Zo naauw bewaart te zyn?
IZABEL.
Geenſins. dat is my vreugd.
JAN.
Dat loof de Duivel.
IZABEL.
Toch. Monfreere kend de jeugd.
Een menſch is licht verleid. 'k zal zyn voorzigtigheden
Altyd bedanken; hy heeft alles af geſneeden,
Waar door men werd vervoerd. hy houd geen meid in huis,
En hy doet wel.
JAN.
Heel wel. dat volk is zelden pluis.
Gut! hoe veel Juffertjes zyn door dat volk bedroogen.
IZABEL.
Ik zie Monfreer, en u alleenig voor myn oogen,
'k Spreek anders niemand.
JAN.
O! die raad die is zo goed!
Zo leerd jou niemand kwaad. Nou Izabel, je moet
Niet verder gaan, of ik zou dad'lik by je weezen.
IZABEL.
Wat zou ik verder doen? ontſla u van die vreezen.
IZABEL, *alleen.* *Jan in 't huisje.*
Onlydelyke plaag, die myne ziel beheerd,
Geſtrenge liefde, die in deze borſt regeerd,
Hebt gy geen midd'len, voor, de ſmertelyke ſlaagen.
Die gy my ſlaat? Helaas! wat moet ik niet verdraagen?
Ey maak, Cupido maak myn kwelling, en elend;
Het vuur, dat myn verteerd, aan de oorzaak doch bekend!
Ach! kwetſt hem eindeling ook met de zelfde ſchichten,

Daar gy door uwe magt myn ziele voor deed zwichten!
Indien ik minnen moet; maak ook ten minſten dan,
Dat ik bemind werd! Ach wat raad! wat vang ik an
Die ik bemin, heeft noch geen kennis van myn lyden,
Hoe zeer ik om hem zucht. O min wild myn verblyden!
Stort, ſtort my in een liſt, waar door hy van het leet
Dat my verkwynen doed, bedektlik krygt de weet,
In weder wille van al die, die my bewaaken!
O liefde 'k voel u kracht, ik voel u kracht genaaken;
Gy komt my nu te hulp, ik volg het geen gy zegt.
Ja, ja gy hebt my nu getrouwlik onder recht.
Zo deeze jonge Heer verſtand heeft, zal hy merken
Wat ik beoog, hy zal... maar laat ons 't uit gaan werken.
Ik ſpreek zyn Pedagoog, en doe hem zo verſtaan
Wat in toekomende van hem moet zyn gedaan.
't Geen hy nooit ondervond, zal hy dan ras beginnen,
Dat 's 't rechte middel om myn kwelling te overwinnen,
Nu heb ik hoop, om noch in weder wil van al
Myn ſnôo beſpieders my te redden; ja ik zal
Nu 't einde zien van myn gevang'nis, als't de vrouwen
Recht ernſt werd niemand kan haar lang gevangen houwen.

TWEEDE TOONEEL.

LODEWYK, IZABEL, JAN.

LODEWYK, *uyt den huis komende.*

JAN.

Wer da! ſta! qui vala!

LODEWYK.

Uw Heer.

JAN.

Ik ken geen Heer,
Ik ſlagt de Zwitſers; ſta! of by myn keel ik zweer...
'k Bewaar dit fort, en zorg, dat 't niemand mag beklimmen.

LODEWYK.

Jan!

JAN.

Zo jy nader komt, ik zend je by de ſchimmen.

IZABEL.

Monfreer...

LODEWYK.

Ga binnen.

DERDE TOONEEL.

LODEWYK, JAN.

JAN.

Ha! myn Heer, vergeef my dan.

LODEWYK.

Gy hebt heel wel gedaan; draag u gelyk een man.
Zorg, dat hier niemand komt.

JAN.

Ik zal na niemand hooren;
Maar volgen ſteeds myn laſt.

LODEWYK.

Gy weet, 'k heb eens gezwooren,
Dat ik noit toe zal ſtaan, dat Izabelle trouwt.

JAN.

Gy deed zeer wel; draag zorg, dat gy die eed wel houd.

LODEWYK.

Ik had daar reede toe, gelyk gy weet.

JAN.

Voor zeeker.

Ruſt op myn zorg, 'k ben al een wonderlyk Apteeker.

LODEWYK.

Maar Jan, het heeft wat in, en meer als gy gelooft,
Een Juffrouw ga te ſlaan.

JAN.

Myn Heer, ik zet myn hoofd
Aan jou tot onderpand dat ik haar zal bewaaren.
Zy doe al wat ze kan, ik zal je dat wel klaaren.

LODEWYK.

Maar hoe veel mans zyn door de vrouwluy wel miſleyd,
Het is een wonder volk; denk op haar liſtigheid.
Ik moet eens uyt gaan, wild myn leſſen niet vergeeten,
't Is onbegryplik, hoe veel liſten dat zy weeten,
Hoe wel myn zuſter al heel zedig is.

JAN.

Ja toch
Zy is onnoozel, wis; zy weet van geen bedrog.

VIERDE TOONEEL.

JAN, *alleen.*

Om t'alderſterkſte fort wel zeker te bewaaren
Voor ſnoode vyanden, en allerley gevaaren,
Dient het van proviand voor al verzien te zyn,
Daar heb ik voor gezorgt, en deeze fles met wyn
Myn Heer ontknerpt, men ziet dat menigmaal gebeuren,
Ik ſterk myn hart eerſt, en zing eens uyt den treuren.
Maar, wiens gezondheid drink ik nu het eerſte? 'k weet.
Dash iſt, dash iſt, datsh iſt, zem s'zaarze Majeſteet
Datsh iſt ter Keizer, maar; ik dien wel eens te kyken,
Hoe ver dat ik noch met myn fles zal konnen ryken.
Le Roy de Franze. ha Monſieur! à vot zante!

The king of Ingeland ! jis ! ferri goedt, hier mee
Schei ik der nu wat uit. myn fles moet wat pauzeeren.
Ik zing ereis een deuntje , om my te diverteeren.

JAN zingt.

VYFDE TOONEEL.

IZABEL, JAN.

IZABEL.

Wel hoe zo vrolyk Jan ?

JAN.

Ik zing myn groote dâan ,
Hoe treffelyk , en groots ik kan op ſchildwaght ſtaan.
Hoe ſchoon, hoe mannelyk dat ik jou kan bewaaren.
Voor die verleiders , voor dat volkje dat zo gaaren
De Juffers plaagt en. . .

IZABEL.

Ik bewaar myn zelfs noch meer.
Om al het waerelds goed, zou ik geen jonge Heer
Myn aanzight laaten zien ; in deeze booze tyden ,
O Jan! heeft d'eerbaarheyd geweldig veel te lyden.

JAN.

Dat is een Juffrouw ! gut !

IZABEL.

Ik ſtel alleen myn vreugde
In 't zedig oeffenen van allerlye deugde.
Monfreere zei my , dat 't geval in deeze buurdt
Een man vol deugd en vol geleertheyd heeft geſtuurd.
Een man , die boven al met hoog geleerde reden.
Met groote deftigheid kan ſpreeken van de zeden.
Ja zo, dat al die eens zyn wyze woorden maar
Mag hooren , van de deugd door geenerlei gevaar
Werd afgetrokken. zo ik ymand wenſch te hooren ,

Het zou die man zyn , op dat hy in my mogt ſmooren
De minſte trek , die nu noch in myn hart mogt zyn
Tot waereldſchheid.

JAN.

O bloed ! die Juffrouw is eerſt fyn.

IZABEL.

Hy leid daar ginter t'huys.

JAN.

Ik ken hem, zelleweken,
Het is een man,een man... Die man meug jy wel ſpreeken ,
Daar vreezen wy niet voor ; die zou jou noch al meer ,
Noch beter leeren , hoe men zorgen moet voor d'eer.
Hy is zo wys,zo wys... Ik zou hem wel gaan vraagen ,
Dat hy eens hier kwam , maar ik durf het noch niet waagen.

IZABEL.

Gy hebt gelyk , want ſchoon ik nu myn zelfs verbeel
Heel ſterk te zyn , een menſch blyft altyd in dat deel
Een menſch. Wie weet, hoe ik my zelve liet bepreeken
Zo hier een minnaar kwam? Daarom wou ik hem ſpreeken ,
Op dat hy myne deugd , noch meer verſterken zou.

JAN.

Gy hebt gelyk , een vrouw blyft altyd noch een vrouw.
Maar Juffrouw , 'k zie de man , die gy zo wenſcht te hooren.
Laat die gelegentheid , nu ook niet gaan verloren.

ZESDE TOONEEL.

PEDAGOOG, JAN, IZABEL.

JAN.

Myn Heer, die Juffrouw bid , dat zy jou ſpreeken mag.

PEDAGOOG.

'k Ben tot haar dienſt.

JAN.

Spreek vry die man de heele dag

Hy gaat weer in zyn Schildwacht huisje zitten eeten.

Strak heeft my Izabel belet, om voort te vaaren.
Terwyl zy praaten, zal ik 't nu vry beter klaaren.

IZABEL.

Myn Heer, 't gemeen gerucht, dat elk volmondig uit
Van uw verheve deugd, drong my tot dit beſluit.
Ik neem myn toevlucht, tot uw hoog verlichte kennis.
Ik kom uw klaagen, van een ongehoorde ſchennis.
Myn Heer is Pedagoog van een jong edel man,
Die wel gemaakt is, en heeft wat men wenſchen kan.
Maar, die zyn waereld noch niet kend, niet recht kan merken,
Hoe hy zich draagen moet, in woorden, en in werken.
Ik ben een Juffrouw, die haar eer mind, en altyd
De deugd voor oogen heeft, en moedig daar voor ſtryd.

PEDAGOOG.

Gy doed zeer wel.

IZABEL.

In 't kort, die gy hebt onderweezen,
Verſtout zich, zonder my, en myne wraak te vreezen.
Zo ver, dat hy verwaand, my dageliks braveerd,
Dat door zyn lonken, en 't geen hem de min meer leerd,
Hy myn ſtantvaſtigheid, en eerbaarheid doed beeven;
Ja in gevaar brengt, van die deugden te begeeven.
Want u is wel bekend, hoe zwak de menſchen zyn,
Dat dikmaals d'eerbaarheid, zich door een looze ſchyn
Miſleiden laat, en, zo in 't ſtryden der gedachten,
Die van het pat der deugd, de menſch te voeren trachten,

't Kwaad niet door uws gelyk, en u wierd weder ſtaan,
Het zou in korte tyd zyn met de deugd gedaan.
Zeg, zeg hem dan myn Heer, dat hy my recht leer kennen;
Dat hy die ſtreeken zich, van nu af moet ontwennen.
Zeg dat hy zich voortaan, zo aan myn venſter niet
Gelyk voor heen vertoond; myn oog, als 't hem maar ziet
Belgt zich, myn eer kan hem zo dikmaals niet gedoogen.
Zeg hem, dat hy zich zelfs heel leelik, heeft bedroogen,
Dat d'eer my waarder is dan duizend leevens, en,
Dat ik hem ſtraffen zal, ten zy hy 't zich ontwen.

PEDAGOOG.

O ongemeene deugd! ô Juffer zonder gade!
O onbegryplikheid! gy laat de deugd u raaden
En zyt een vrouw! ô vrouw! ô groote vrouw, wel waard
De heerelykſte lof, de hoogſte roem op aard.
De liefde kend u niet

IZABEL.

Ik ken te meer de liefde.
k heb gevoeld, hoe die een teedre ziel doorgriefde.
Of ſchoon die wonde voor het oog' onzichtbaar is.
Myn deugd hangt geenſins af van myn natuur, gewis.
k Ben die geheel, en al verſchuldigt aan de reden,
Maar gy hebt 't minſte noch gehoord. wat liſtigheden!
Gelyk een kwynende maakt hy zyn minne klagt
Aan die, die my bewaard, en d'arme ſchildwacht lacht,
Als onervaaren in die wel beleide ſtreeken,
Als hy hem op die wys zo konſtiglyk hoord ſpreeken;
Zo dat, in dien ik my niet zelve had gewacht,
Die minnaar had myn plicht reeds met myn deugd verkracht.

JAN.

Terwyl dees Pedagoog, en Juffrouw ſtaan te ſnappen,
Zal ik myn leege fles eens ſtil weer vol gaan tappen.

PEDAGOOG. *Jan binnen.*

O wonderbaare vrouw! die recht dees deugd verſtaat,
Die als een ſteene rots zich niet verzetten laat.

IZABEL, *weg gaande.*

Geef liefde! liefde geef, dat d'aanſlag wel mag ſlagen,
Op dat ik eindeling een eind zie van myn plaagen.
Dat ik in 't end doe zien, dat door de ſterkſte wacht
Alleen het lyf in een gevankenis werd gebragt,
Maar dat de geeſt altyd zyn vryheid kan behouwen.

PEDAGOOG, *alleen.*

Is 't waar! kan 't weezen! wel! wat menſch zou dat vertrouwen.
Een Juffrouw in dees eeuw, zo eerbaar; 'k ſta verſteld;
'k Zou twyffelen, zo 't my een ander had verteld.
Maar 'k zie myn leerling.

ZEVENDE TOONEEL.

PEDAGOOG, LEANDER.

PEDAGOOG.

Kond gy nu noch niet bevatten,
Die ſchoone leeringen, die onwaardeerb're ſchatten?
Zult gy die losheid noch niet laaten, en uw tyd
Wel overleggen, en met luſt, en meerder vlyt,
Die hooge weetenſchap der Philoſophen leeren?
Van Plato, Socrates, en Senon u zien eeren?
Wild gy Demoſtenes, wild gy Sinecius,
Solon, Pithagoras, en Bias, Pittacus,
Filon, Euripedes, Homerus, Periander,
Cleobul, Liſias, Faleer, Anaximander,
Licurgus, Therameen...

LEANDER.

Maar . . .

PEDAGOOG.

Alcibiades.
Piziſtratus Theucied. . . .

LEANDER.

Myn Heer. .

PEDAGOOG.

Themiſtocles,
Anaximenes. . .

LEANDER.

Maar. . .

PEDAGOOG.

Wild gy die groote mannen
Voor eeuwig uit uw hoofd, en uit uw hart verbannen?
Moet Theophraſtus uw beſchuldigen? wild gy
Dat zich Iſocrates beklaag, van u, en my?
Wild gy dat Pericles, zal voor u by zyn gruwen?
En dat Protagoras u als de peſt zal ſchuuwen?
Wild gy dat Hippias, wild gy dat Sophocles,
Wild gy dat Eſchines, dat Ariſtoteles,
U ſchaamrood maaken?

LEANDER.

Maar, wat wil dit alles zeggen?

PEDAGOOG.

Wild gy dat Seneca u dit eens uit zal leggen?
De zeden. . .

LEANDER.

Ik verſtaat, nu is het volk zo niet.
Men leefd hier anders als te Romen is geſchied.
De waereld word galant. wie zou nu konnen leeven
Na zulke regels, als gy my hebt voorgeſchreeven?
Dat noemt men hedens daags alleen pedantery.

PEDAGOOG.

Wat moet ik hooren. maar Leander, zoon, zult gy
Altyd zo voort gaan, en zo los u zelve draagen?

Niets denken, als hoe gy de Juffers moogt behaagen?
Behaagen! 'k zeg veel eer bedriegen. Laat doch af
Van zulk een leeven, 't ſleept na zich een zwaare ſtraf.

LEANDER.

Een menſch moet zich ſomtyds een weynig diverteeren.

PEDAGOOG.

En in die tyd kond gy al vry wat nutters leeren.
Wat heeft men toch aan al die grillen, is dat vreugd?
Dat gy het bloejenſt, en het beſte van u jeugdt
Zo vruchtloos doorbrengt? Nu met Amaril te groeten?
Dan met u minneklacht te ſtorten aan de voeten
Van Cloris? ach Mevrouw! ik bid uw ſchoonheid aan.
Erbarm u over my. Helaas! ik moet vergaan
Indien gy my niet red; en al die zotternyen,
Die al de Courtizaans betoonen in het vryjen?
Ach! ach, aan bidlik ſchoon! ô toverend gezicht!
O oogen! die veel meer als held're zonnen licht.
'k Wenſch, dat de Goden, met haar felſte donderſlaagen;
Met d'alder zwaarſte ſtraf, my op 't verſchrikliſt plaagen,
Zo gy myn vryheid, en myn hart niet hebt geroofd.
Dan hondert fratſen, dan geboogen met het hoofd,
De ſchouders opgehaald, en honderd zulke nukken.
Waar zal dit eindling heen, Leander? hoe kant lukken?
Is dat in 't ende, met myn leſſen niet geboert?
Foey, foey Leander, foey! waar werd gy toe vervoerd?

LEANDER.

Is 't eindling niet eens tyd de ſchoole te verlaaten?
Maar daarom hoeft men noch de ſtudie niet te haaten.
Ik zal my oef'nen in de lett'ren; maar ik moet
De waereld ook wat zien, wat dat de jeugd al doet.
Ik moet de jufferſchap bezoeken, zien de krachten

Der oogen, die het al in haare boeijens bragten.

PEDAG.

Zo gy dat zoekt, ik weet een dochter dubbeld waard,
Dat zich een jongeling, als gy zyt, met haar paard;
Die deugdzaam is, ja die een voorbeeld aan de vrouwen...

LEANDER.

Hoe ik! hoe ik myn Heer? Zou ik al reeds dan trouwen?
Wat kwaad bedreef ik oit, waar door gy my zo haat,
Dat gy my raaden komt, tot zulke een zwaaren ſtaat?
Dat gy in 't eerſte van myn jeugd, my wild verſmooren?

PEDAG.

Kan 't zyn! myn ongeduld kan dit niet langer hooren.
Zo gy niet trouwen wild, waarom vervolgt gy dan
Een Juffer?

LEANDER.

Ik?

PEDAG.

Ja gy; paſt dat een Edelman?
En waarom komt gy u ſteeds voor haar venſter toonen?

LEANDER.

Ik voor haar venſter?

PEDAG.

Ja, gy kond het niet verſchoonen.
Zy heeft my dadelik, wel ernſtig noch geklaagd.

LEANDER.

Een Juffer klaagt u?

PEDAG.

Ja dat gy haar deugd belaagd.
En door uw lonken, en door diergelyke treeken
Haar ſteeds vervolgd, dat gy, wyl gy haar niet kont ſpreeken,
Uw min haar hooren doed, door een doortrapte vond.
Gy maakt de knecht wat wys, om zo op deeze grond...

LEANDER.

'k Verſta u niet, en weet, ik kan u dat verklaaren
Van Juffer, knecht, noch huis, noch venſter, dies laat vaaren....

PEDAG.

Hoe! gy onkend het noch! wat onbeſchaamdheid!

LEANDER.

Maar,
Spraakt gy de Juffrouw zelf, myn Vader? is het waar?

PEDAG.

Ja toch, de Juffrouw dee my zelve deeze klagten;
En zei, dat gy voortaan, moſt uwe plicht betrachten.

LEANDER.

,,Miſſchien is't een geluk dat my hangd over't hoofd!
,,Wat was ik bot! 'k had ſchier my zelfs daar van beroofd.
Maar waar is 't huis dan?

PEDAG.

Hoe! meend gy dit noch t'ontkennen.
't Zyn vuile ſtreeken, zo g'u daar toe wilt gewennen....

LEANDER.

Ik zeg, dat ik 't niet weet.

PEDAG.

Zie daar dan waar het ſtaat
Hartnekkige, die noch volharden wild in 't kwaad.
Maar, zo gy voort gaat, zal ik 't aan uw Voogden ſchryven,
Zie voor u, en laat al die vuile ſtreeken blyven.

ACHTSTE TOONEEL.

LEANDER, *alleen.*

Die Juffer zo bewaard heeft zekerlik bedacht
Die vond, om dat zy my te zien en ſpreeken tracht.

'k Hebt lang gewenſcht, ik moet haar oogen niet mishaagen.
Zou zy my minnen? laat ons daar een kans na waagen.
Zy heeft my onderrecht van 't geen my ſtaat te doen,
En zonder dat die haar bewaard dit kan verhoên.

NEGENDE TOONEEL.

LEANDER, IZABEL, *in 't venſter.*

Wat groote ſchoonheid, komt daar in het venſter praalen!
Gewis dat zal zy zyn. Geen ſchoon kan by haar haalen.
Betuigen wy, hoe zeer ons dit gezigt behaagd,
En dat ik haar bemin, zo zy my liefde draagd.

IZABEL.

De liſt gelukt, ik zie myn wachters nu bedroogen,
O duizend konſtenaar, 'k erken uw groot vermoogen!

LEANDER.

Daar komt de knecht.

TIENDE TOONEEL.

JAN, *met zyn botelje,* **LEANDER, IZABEL,** *voor 't venſter.*

JAN.

Werda! werda! ha! qui vala!

LEANDER.

Uw vrind, uw beſte maat.

JAN.

Myn beſte maat?

LEANDER.

Wel ja;
Wat ben ik u verplicht, hoe kan ik oit vergelden
De dienſt, toen gy voor my in zulk gevaar u ſtelde.

JAN.

Ik voor u in gevaar?

LEANDER.

Ja toch, myn waarde vrind;
Gy hebt my 't lyf gebergd, dies ik geen reden vind,
Om u myn dankbaarheid, na uw waardy te toonen.

JAN.

Wanneer borg ik jou 't lyf?

LEANDER.

Hoe kan ik 't oit beloonen?
Myn Hector, Orondaat, Achilles, op die nacht...

JAN.

De drommel! wel dat is heel treffelyk bedacht,
Zo is het waar?

LEANDER.

Ja toch; en op dat gy mogt merken,
Hoe veel zo groote dienſt kan op de herten werken,
Schenk ik u dit.

JAN.

Ja wel, ja wel het is dan waar!

LEANDER.

Hoe twyffeld gy dan noch of 't waar is?

JAN.

Dat komt raar.
'k Verhaalde laaſt myn Heer, dat is zo wat geleeden,
Gedroomd heb dat ik vocht.

LEANDER.

Gedroomd! Gy hebt geſtreeden.

JAN.

Wel is 't geen droom geweeſt, zo heeft myn blank rapier
Der menig neergeveld. O bloed! ik was zo fier.

LEANDER.

Gy vocht gelyk een Turk.

JAN.

Hoe zal myn Heer ſtaan kyken.
Als ik hem dat vertel.

LEANDER.

O! gy gaaft ſchoone blyken
Van uwe dapperheid.

JAN

Zo heb ik meerder moed,
Als onze Heer. Laat nou, laat nou die bloode bloed
My eens weer zeggen, dat ik bang ben.

LEANDER.

Dorſt ik 't waagen,
Myn beſte maat, 'k zou u noch wel wat willen vraagen.

JAN.

Dat heb je wel te goed.

LEANDER.

Maar ik durf uw geduld
Zo veel niet vergen, 'k ben te diep noch in uw ſchuld.

JAN.

Tut! tut! dat 's niet met al.

LEANDER.

Ik heb nu vier vyf weeken
Geleerd, hoe dat men met een Jufferouw moet ſpreeken,
Om dat der ymand van myn vrinden trouwen zal.
Nu wou ik zien, hoe ver dat ik in zulk geval
Al gavanceert ben, mag ik u wel eens ontmoeten
Gelyk een Juffrouw? Ei laat ik u zo eens groeten,
Het is maar om te zien, of ik myn les noch kan.

JAN.

Hoe leſſen! leerd men dat!

LEANDER.

Ja toch.

JAN.

Nou luſtig dan,
Ik ben de Juffrouw.

LEANDER, *tegen Izabel*

Leander ſteld Jan met de rug na het venſter.

Zo! O wonder onzer daagen,

Volmaakte ſchoonheid, ach! wie kan uw glans verdraagen?
'k Vind in dit oogenblik Mevrouw, dat u te zien,
Niet, zonder dat men voort u ſlaaf werd, kan't geſchiên;
Dat u te kennen, en met hart, met ziel, en zinnen,
Uw groote ſchoonheid, en uw gaaven te beminnen
De zelfde zaak is; dat, al wie 't geluk zo hoog
Heeft begenadigd, dat een ſtraal ſlechts van uw oog
Op hem geſchooten werd, alleen voor u moet leeven.
Gy, gy hebt my een blyk van uwe gonſt gegeven,
Die ik niet waardig ben; want ik heb wel verſtaan,
Dat gy begeerd, dat ik in uwe dienſt voortaan
My zal begeeven; ja, ik offer uw myn daagen;
En, op dat aan myn woord geen twyffel werd geſlaagen
Bezweer ik by u zelf, myn ſchoone, dat myn hert,
Daar gy geëerd, gevierd, ja aan gebeeden werd,
Uw waarde beeltenis ſteeds heilig zal bewaaren.
De goden hoeven, door geen woorden te verklaaren,
't Geen zy beveelen; zy doen zonder ſpraak verſtaan
Wat zy begeeren, van de ſterflykheid gedaan.
Volg, volg dat voorbeeld na, wild toonen door uwe oogen
Myn ſchoone godheid, of wy iets op u vermoogen!
Toon door uw weezen, dat myn dienſt u niet mishaagd,
Dat zo als ik u min, gy my ook liefde draagd.

Zy wenkt, dat zy hem bemind.

JAN.

Moet ik nou nygen?

LEANDER.

Ja.

JAN.

Maar, als ik jou zou zeggen,
Myn rechte meening, dien jy my wel uit te leggen
Hoe groot de Juffrouw is, die jy dit zeggen zoud.

LEANDER.

Omtrent als ik.

JAN.

Wel dan heb jy geen kleine fout.

Neen,neen;dan heb ik jou al veel te vroeg gepreezen.
Ik docht in 't eerſte, dat het een Reuzin zou weezen,
Zo zag je na om hoog. jou kompliment was meer
Als vier vyf voet te hoog.... t'is zeeker waar myn Heer.

LEANDER.

'k Bedank u zeer; en zal uw les zien na te komen.

JAN, *alleen.*

Wel dat komt ſchoon! ja wel! verdiend men dat met droomen!
Hy heeft gewis'lik een verkeerde voor; ik docht
Laat ik't maar neemen;'t hoeft niet nader onderzocht.

ELFDE TOONEEL.

JAN, PEDAGOOG.

PEDAGOOG.

Al weer omtrent het huis, en zo hy my ziet komen,
Heeft hy zich ſchaamende, voor my de vlugt genomen.
Ik vraag de Juffrouw, hoe hy zich gehouden heeft.

JAN.

Werda! Myn Heer zyt gy 't? 'k bid, dat gy 't my vergeeft.

PEDAG,

Ei roep de Juffrouw eens, zy zal iets van myn hooren.

JAN.

Wel, Juffrouw! juffrouw! hey! hey! hebje daar geen ooren.
Zy komt.

TWAALDE TOONEEL.

IZABEL, PEDAGOOG, JAN
gaat in 't huisje en eet

PEDAGOOG.

Mejuffrouw heeft hy zich ook weer vertoond?

IZABEL.

Hy heeft een fout begaan, die niet kan zyn verſchoond.
Gy hebt geenſins gevolgd, 't geen ik u heb gebeeden,
Of hy acht in het minſt, uw leszen, noch de reden.

PEDAGOOG.

Wat heeft hy dan gedaan?

IZABEL.

Een ongehoorde daad.
Ach wat affront! ô ſpyt! ô ſmartelyke ſmaat!
Hy weet, 't ſchynt dat Monfreer niet 't huis is. Kan ik 't zeggen!
Wat liſten! wat bedrog! hoe kan men 't zo beleggen!
In 't end, hy klimt bedekt, wie had dat oit verwacht?
Van acht'ren in de tuin; daar zynde, kwam hy zacht,
Gelyk een hoender dief, toen in het huis geſloopen;
Toen is hy dadelik de trappen op geloopen,
Kwam op myn kamer....

PEDAGOOG.

Wat!

IZABEL.

Ik was ſchier dood van ſchrik.

PEDAGOOG.

Gelyk men denken kan.

IZABEL.

Maar, na een oogenblik
Weerom herſteld, heb ik hem weder doen vertrekken,
Alzo ik door een ſchreeuw de knecht het wou ontdekken.
Hy is het nu ontvlugt, maar zo het weer geſchied,
'k Verzeker u myn Heer, dat hy 't zo licht'lik niet
Ontkomen zal, men zal, dat leeven hem verleeren.
Daarom vermaand hem, wild hem beter inſtrueeren.

PEDAGOOG.

Ik bid, vergeef hem nu noch eenmaal dit geval.
'k Blyf borge, dat het noit hier na gebeuren zal.

IZABEL.

Gebeurd het meer, ik zal 't myn Broeder moeten klaagen,
En die zal voor myn eer, en my wel zorge draagen.
Daar gaat hy, zeg hem vry, dat ik 't u heb verhaald.

DERTIENDE TOONEEL.

JAN *blijft in 't huisje*, PEDAGOOG,
LEANDER.

PEDAGOOG.
Leander! hoe komt gy zo ver van 't ſpoor gedwaald?
Verlaat gy zo de deugd?

LEANDER.
Myn Heer, wat wil dit zeggen?
'k Verſtaa u niet, gy diend die woorden uit te leggen.

PEDAGOOG.
Veins niet. Baldadige, die Juffrouw heeft terſtond,
Aan my de ganſche zaak verhaald, met eige mond.
Gy dryft de ſpot dan met de leszen die wy geeven!
Zy klaagd, dat gy op nieuws hebt tegens haar misdreeven,
Dat gy het arger hebt, als oit voor heen gemaakt,
Dat gy bedektelyk zyt in de tuin geraakt,
En door de tuin in huis; indien gy oit na deezen
Iets diergelyks beſtaat, moogt gy voor alles vreezen.
Zy zal haar broeder, zo gy haar reſpect meer krenkt...

LEANDER.
Myn Heer, gy onderrecht my beter, als gy denkt.

PEDAGOOG.
'k Moet u geneezen van uw kwaal, gy waagd uw leeven.

LEANDER.
Gy hebt my voor myn kwaal een tegen gift gegeeven.
'k Zie wat ik doen moet, ik bedank u voor uw raad.

PEDAGOOG.
Red u dan eindelik uit die bedroefde ſtaat.

LEANDER.
'k Verzeker uw in 't kort zal ik u doen aanſchouwen,
Myn tweede Vader, dat uw raad my heeft behouwen.

VEERTIENDE TOONEEL.

PEDAGOOG. *alleen.*

Hy 's eindelik bekeerd, ik moet de Juffrouw voort,
Verzekeren, dat hy 't beloofd heeft op zyn woord,
Maar, 'k zie haar broeder.

VYFTIENDE TOONEEL.

LODEWYK, JAN *met de mond vol eeten.*

LODEWYK.

Jan!
Is dat myn laſt volvoeren.
Hy heeft de bek noch vol, hy kan de tong niet roeren.

JAN, *noch met de mond vol.*

Waarachtig Heer, ik heb...

LODEWYK.

Eet maar de mond eerſt leeg.
Hy zoud veel beter doen indien hy zo lang zweeg,
Hy ſtikt ſchier, wel wat heeft hy in de bek geſtooken?

JAN.

Die Pedagoog alleen heeft Izabel geſprooken.
Vrees niet myn Heer, dat hy iet tegens d'eerbaarheid,
Of tot u nadeel, aan jou zuſter heeft gezeid.

LODEWYK.

Myn ſtreng gebod, was, haar geen menſch te laaten ſpreeken.

JAN.

Heeft zy een menſch gezien, wild my de beenen breeken.

LODEWYK.

Is dan die Heer geen menſch?

JAN.

Ik meen een menſch, die haar
Verleiden zou myn Heer, al 't geen ik zeg is waar;
Indien my deeze zaak maar wel wild diſtugeren;
Een menſch, dat is....

LODEWYK.

't Is wel, ik zal het revengeeren.
Schel aan.

JAN, *geſcheld hebbende.*

De Juffrouw zei, dat jy haar zelf dien Heer
Had aangepreezen, tot verſterking van haar eer.

LODEWYK.

Ik aangepreezen! maar wat 's dit. zy doet niet open.

IZABEL, *in 't venſter tegen Leander.*

Ach 't is myn Broeder! 'k vrees...

LEANDER.

Ik kan hem niet ontloopen;
De deur van 't achter huis, viel onverwacht in 't ſlot.

LODEWYK.

Noch, noch doed zy niet op. 'k geloof zy met my ſpot,
Of heefze een vryer!

JAN.

Wild haar eer zo niet bevlekken,
Verzekerd van haar deugd, wil ik haar borg verſtrekken.
Zy is zo kuis.... zo kuis.... indien zy wierd gewaar,
Dat eenig menſch het oog geworpen had op haar,
Zy ſloot zich op, en kwam in jaaren en in daagen
Niet buiten haar vertrek, ik heb haar hooren klaagen...

LODEWYK, *ſchellende.*

Zo zy...

ZESTIENDE TOONEEL.

LEANDER, IZABEL, LODEWYK, JAN.

LEANDER, *uit komende tegen Izabel die hem houd.*
Laat my begaan, dewyl gy zelve zegt
Dat hy zo bloode is.
LODEWYK.
Wel!
JAN.
Dat is hier drommels ſlecht.
Hoe komt...
LODEWYK, *tegens Izabel.*
Lichtvaardige!
LEANDER.
Ik zeg u, laat dit ſchelden;
Of'k zal't met deeze kling, u daadelik vergelden.
LODEWYK.
Schaam jy jou niet dus ſchelms...
LEANDER.
Het geen hier is geſchied.
Zyn zaaken van belang, de welk met ſchelden niet,
Zyn af te maaken, maar door wel gegronde reden.
Dies hoor my eerſt, of wild met my ter zyde treeden,
Om op een and're wys te ſlechten dit geſchil.
IZABEL.
Leander!
LEANDER.
Juffrouw 'k bid, laat my doen 't geen ik wil.
't Is hier geen tyd om naar vermaaningen te hooren.
Wel nu myn Heer, hebt gy dan een van twee verkooren?
LODEWYK.
Jy bent een Beeſt, en zy een Hoer.

LEANDER.

Gy hebt gedaan
Het geen geen Juffer van haar ouders zou verſtaan;
Ik zwyg haar broêr, gy hebt haar zo lang opgeſlooten,
Die tyranny heeft haar, en met groot recht verdrooten.

LODEWYK.

Dat moſt ik doen.

JAN.

Ja toch. Myn Heer had met een eed
Gezwooren, dat zy noit, het was haar lief of leet
Zou trouwen.

LEANDER.

Om dat zy een man had afgeſlaagen
Van zeſtig jaar, daar gy woud dat zy haare daagen.
Mee ſlyten zou.

LODEWYK.

'k Hoef jou geen rekening te doen.
Ik zal jou alle bei, jou Hoer....

LEANDER.

Spreek met fatſoen.

LODEWYK.

't Is ſchelme werk.

LEANDER.

Hem by de Arm vattende.

Ik zie wy zullen moeten vechten.
Komt wat ter zyden dat wy daar 't geſchil beſlechten.

JAN.

Dat ſtaat hem wonder ſchoon, nou is hy in de nood,
Geef hem jou zuſter Heer of jy raakt zeker dood.

LEANDER.

Ik zweer, dat ik u zal berooven van het leeven
Myn Heer, of gy zult my u Zuſter daad'lik geeven.
Zeg ja, of trek uw kling, ik heb die eed gedaan,
'k Wil die volbracht zien eer wy van elkand'ren gaan.

LODEWYK.

'k Dee ook een eed.

JAN.

Die werd uit hooge nood gebrooken,
't Is noch veel beter Heer, als dat je werd doorſtooken.

LEANDER.

't Beraaden duurd te lang myn Heer, de tyd verloopt,
Zeg ja, of.... 't is vergeefſch dat gy iets anders hoopt.

JAN.

Zeg ja myn Heer om zo al ongeluk te myden.

LODEWYK.

't Geen ik niet hind'ren kan, zal ik dan moeten lyden.

LEANDER.

'k Ben u verplicht....

IZABEL.

Monfreer.

LEANDER.

Mejuffrouw met verlof,
Laat ons in huis gaan, met myn Heer van deeze ſtof
Daar breeder ſpreeken. Ik zal onderwyl dees zaaken
Aan dien die 'k 't ſchuldig ben, aanſtons bekend doen maaken.

EINDE.